

Bruk av pleie- og omsorgsmeldinger i pasientforløp:
Veiviser for helsepersonell og saksbehandlere

Publikasjonens tittel: Bruk av pleie- og omsorgsmeldinger i pasientforløp:
  Veiviser for helsepersonell og saksbehandlere

Teknisk standard nr.:   HISD 80806:2012

Utgitt: 07/2012

Bestillingsnummer:

Utgitt av: Helsedirektoratet
Kontakt: Seksjon standardisering
Postadresse: Pb. 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo
Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo

Tlf.: 810 20 050
Faks: 24 16 30 01
www.helsedirektoratet.no

Innholdsfortegnelse

1	Dokumenthistorie	5
2	Bakgrunn.....	7
2.1	Bakgrunn.....	7
2.2	Målsetting.....	7
2.3	Målgruppe	7
2.4	Bakgrunn for revisjon versjon 2.1	7
2.5	Begrensninger	8
3	Adressering av meldinger.....	9
3.1	Tjenestebasert adressering	9
3.2	Personbasert adressering	9
4	Meldingsmottak og oppfølging	10
4.1	Applikasjonskvittering.....	10
5	Om samtykke	11
6	Bruk av PLO-meldinger for kommune i samhandling med fastlege	12
6.1	ORIENTERING OM TJENESTETILBUD FRA KOMMUNEN.....	12
6.2	HELSEOPPLYSNINGER TIL LEGE (forespørsel, svar, orientering).....	13
6.3	LEGEMIDDELOPPLYSNINGER	14
6.4	FORESPØRSEL OG SVAR PÅ FORESPØRSEL.....	15
6.4.1	Forespørsel om utlevering av helseopplysninger.....	15
6.4.2	Forespørsel om oppdaterte legemiddelopplysninger	16
6.4.3	Forespørsel om fornying av resept.....	16
6.4.4	Forespørsel om time	17
6.5	Forespørsel: Annen henvendelse.....	17
6.6	ORIENTERING OM DØDSFALL	18
6.7	AVVIK	18
7	Bruk av PLO-meldinger for fastlege i samhandling med kommune	19
7.1	MEDISINSKE OPPLYSNINGER.....	19
7.2	LEGEMIDDELOPPLYSNINGER	20
7.3	FORESPØRSEL OG SVAR PÅ FORESPØRSEL.....	21
7.3.1	Forespørsel om tjenestetilbud	21
7.3.2	Forespørsel om tilstandsvurdering.....	22
7.3.3	Forespørsel: Annen henvendelse	22
7.3.4	Svar på forespørsel om fornying av resept	23
7.3.5	Svar på forespørsel om time	23
7.4	ORIENTERING OM DØDSFALL	24
7.5	AVVIK	24
8	Forskrift FOR-2011-11-28-1115	25

8.1	Meldinger som understøtter samhandlingsreformen.....	25
9	Bruk av PLO-meldinger for kommune i samhandling med sykehus	27
9.1	INNLEGGELSESRAPPORT	27
9.2	Forespørsel/svar på forespørsel.....	28
9.3	FORESPØRSEL OM STATUS/PLAN FOR UTSKRIVNING.....	28
9.4	TILBAKEMELDING PÅ MOTTAK AV UTSKRIVNINGSKLAR PASIENT	29
9.5	AVVIK	30
10	Bruk av PLO-meldinger for sykehus i samhandling med kommune	31
10.1	HELSEOPPLYSNINGER - Varsel om innlagt pasient - Oppdatering opplysninger om innlagt pasient	31
10.2	UTSKRIVNINGSRAPPORT	33
10.3	FORESPØRSEL OG SVAR PÅ FORESPØRSEL.....	34
10.3.1	Forespørsel om helseopplysninger.....	34
10.3.2	Forespørsel om legemiddelopplysninger	35
10.3.3	Forespørsel om status/plan for utskrivning	35
10.3.4	Forespørsel: Annen henvendelse	36
10.4	AVVIK.....	36
10.5	PASIENTLOGISTIKKMELDINGER.....	37
10.5.1	Melding om innlagt pasient.....	37
10.5.2	Melding om utskrivningsklar pasient.....	37
10.5.3	Avmelding utskrivningsklar pasient.....	38
10.5.4	Melding om utskrevet pasient.....	38
	Vedlegg 1: Metode	39
	Vedlegg 2: Om samtykke	40
	Vedlegg 3: Forslag til organisering av meldingsmottak i kommunen	43

1 Dokumenthistorie

Dato	Detaljer
7.04.2011	Dokument versjon 2.0 opprettet.
30.03.2012	<p>Dokumentversjon 2.1 sendt til kommentering</p> <p>Nytt kapittel 1 Dokumenthistorie</p> <p>Nytt avsnitt 2.1</p> <p>Nytt avsnitt 4.1 Applikasjonskwittering</p> <p>Nytt kapittel 6.</p> <p>Nytt avsnitt 9.4 TILBAKEMELDING PÅ MOTTAK AV UTSKRIVNINGSKLAR PASIENT</p> <p>Lagt til 3 bruksområder for Helseopplysninger</p> <p>Endret beskrivelse til Helseopplysninger på grunn av nye krav i forskrift FOR-2011-11-18-1115 (avsnitt 10.1)</p> <p>Nytt avsnitt 9.3</p> <p>Endret referanse til ny forskrift (FOR-2011-11-18-1115) i avsnitt 10.5.3 og 10.5.4.</p>
07.07.2012	<p>Dokumentversjon 2.1 publisert</p> <p>Nytt avsnitt 2.1 er flyttet lenger bak til avsnitt 2.4</p> <p>Nytt avsnitt 2.5</p> <p>Kapittel 6 er flyttet foran kapittel 9</p> <p>Tatt med meldinger som kun mottas i oversikten i kapittel 6 og 7</p> <p>Avsnitt 8.1: Endret figur og tekst (tidligere kapittel 6.1)</p> <p>kapittel 9: Endret på tekst i oversikten og lagt til/fjernet kulepunkter</p> <p>Avsnitt 9.1: Lagt til presisering om når meldingen skal sendes</p> <p>Avsnitt 9.3. Har fjernet tekst i kolonne <i>Sendes til</i> og <i>Andre forhold</i></p> <p>Kapittel 10: Forenklet bruken av Helseopplysninger til 2 varianter</p> <p>Avsnitt 10.1Helseopplysninger: Endret og justert på teksten, og redusert bruken til 2 situasjoner. Presisert at frivillig innhold kan følge med (ikke skal).</p> <p>Avsnitt 10.1.1 er fjernet</p> <p>Avsnitt 10.2: lagt til <i>tekst i kursiv</i> under <i>Sendes til</i>: <i>Kopi til fastlege når dette er avtalt</i></p> <p>Fjernet kulepunktet <i>Ev.. Pasientens egne vurderinger</i></p> <p>Avsnitt 10.3.2: Fjernet <i>ev.. Innleggesrapport</i> under <i>Oppfølging/respons</i></p> <p>Avsnitt 10.5.1: Obligatorisk innhold er endret fra <i>Dato</i> for innleggelse til <i>Dato</i></p>

	<p>og klokkeslett for innleggelse. Innført krav til responstid</p> <p>Avsnitt 10.5.2: Lagt til tekst under oppfølging/respons</p> <p>Noen utvidelser i forhold til</p> <p>Språklige og layoutmessige rettelser</p>
--	--

2 Bakgrunn

2.1 Bakgrunn

Pleie- og omsorgstjenesten i kommunene har begynt å ta i bruk pleie og omsorgsmeldingene i samhandling med fastleger og helseforetak. Samhandlingsløsningene skal fungere på tvers av virksomheter og nivåer. Helsepersonell og andre ansatte som skal samhandle elektronisk har et spesielt ansvar for å kvalitetssikre at det benyttes korrekt meldingstype, at det faglige innholdet er tilfredsstillende, og at meldingen blir sendt til riktig mottaker. Trygg og sikker informasjonsutveksling krever at alle ansatte har et bevisst forhold til bruk av meldingene. Ved innføring av elektroniske samhandlingsløsninger er det derfor nødvendig at den enkelte virksomhet utarbeider og gjennomfører opplæring for de som skal sende og motta elektroniske meldinger. Ansatte må være kjent med ulike typer feil som kan oppstå, samt konsekvenser disse feilene kan ha. Videre er det nødvendig med klare rutiner for avvikshåndtering både internt og mellom samhandlingsaktørene.

2.2 Målsetting

I tråd med at elektronisk kommunikasjon blir mer utbredt er det et behov for brukerveiledning som kan sikre korrekt bruk av meldingene. Dette dokumentet er utarbeidet for å beskrive retningslinjer for bruk av pleie- og omsorgsmeldingene.

2.3 Målgruppe

Dokumentet er myntet på helsepersonell og saksbehandlere som skal benytte pleie- og omsorgsmeldingene.

2.4 Bakgrunn for revisjon versjon 2.1

Helse- og omsorgsdepartementet fastsatte 18.11.2011 *Forskrift om kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten og kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter*.

Forskriften skal bidra til bedre arbeidsfordeling mellom tjenestenivåene i helse- og omsorgstjenesten, skape gode pasientforløp og kostnadseffektive løsninger som kan gi pasienter et like godt eller bedre tilbud i kommunens helse- og omsorgstjeneste som i spesialisthelsetjenesten.

Samhandlingsreformen og den nye forskriften stiller enkelte nye krav til hvilken informasjon som skal overføres mellom spesialisthelsetjenesten og kommuner ved overflytting av utskrivningsklare pasienter. For å sikre at meldingene understøtter den nye forskriften og nye krav på en god måte har det vært nødvendig å gjennomføre noen endringer i meldingene og retningslinjene. Retningslinjene har inkludert beskrivelse av hvilke forskrifter som er knyttet opp til deler av meldingsflyten, spesielt knyttet til å ivareta tidspunkt for varsling og forventet utskrivningstidspunkt og kommunenes mottak på en god måte.

Det er ikke gjort endringer i kapittel 6 og 7 som beskriver meldingsflyt mellom kommune og fastlege.

2.5 Begrensninger

Versjon 2.1 har spesielt hatt fokus på oppdateringer som er knyttet til referanser til Forskrift FOR-2011-11-18-1115 siden dette er en ny forskrift som innebærer nye krav til rapportering mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.

3 Adressering av meldinger

Presis adressering er viktig ved elektronisk meldingsutveksling. Innen helse- og omsorgssektoren benyttes NHN Adresseregister for å registrere kommunikasjonsparter som skal sende/motta informasjon elektronisk eller som vanlig brev.

Kommunikasjonsparten kan representere en enkelt person i en bestemt rolle knyttet til en bestemt virksomhet (for eksempel lege ved et legekontor), eller den kan representere en tjeneste for mange enheter og personer i et tjeneste- eller fagområde (for eksempel kommune, behandlingssted i helseforetak eller privat sykehus).

3.1 Tjenestebasert adressering

Tjenestebasert adressering innebærer at meldinger adresseres til tjenesten som ytes i stedet for til den enkelte ansatte eller til en organisatorisk enhet. Dette er en robust måte å definere kommunikasjonsparter på, da tjenestetilbud ikke endres så ofte og påvirkes ikke av eventuelle omorganiseringer internt i en virksomhet. Samhandlingen blir også mindre sårbar i forhold til ansattes fravær og turnus.

Tjenestebasert adressering innebærer en felles nasjonal adresseringsmetodikk uavhengig av lokal organisasjonsstruktur i den enkelte virksomhet (kommune, helseforetak osv). Når alle virksomheter registrerer seg etter samme ”grunnprinsipper” vil EPJ-leverandørene kunne tilrettelegge en intern arbeidsflyt på en hensiktsmessig måte. Helsepersonell som samhandler med mange virksomheter behøver ikke å ta stilling til hvordan den enkelte virksomhet er organisert, kun hvilke tjenester som tilbys ved det enkelte behandlingssted.

Eksempler på tjenestetyper for kommuner er sykepleietjeneste pleie- og omsorg, psykisk kommunehelsetjeneste pleie- og omsorg, fysioterapitjeneste, helsestasjons- og skolehelsetjeneste¹. Adresseregisteret² inneholder oversikt over aktuelle tjenestetyper som kan benyttes av kommunen³.

Spesialisthelsetjenesten skal definere tjenestetyper med utgangspunkt i virksomhetens helsetjenestetilbud⁴ og sted der tjenesten tilbys, eksempelvis gastromedisin, UNN, Tromsø. Registreringen av kommunikasjonsparter skal støtte opp om retten til fritt sykehusvalg; gjennom sitt valg av en kommunikasjonspart som mottaker av en henvisning, skal en lege kunne signalisere hvilket behandlingssted innenfor helseforetaket pasienten ønsker seg til.

3.2 Personbasert adressering

Til primærleger og private spesialister skal elektroniske meldinger sendes til person, den enkelte legen. Det vil si at den elektroniske adressen som identifiserer legen ved valgt virksomhet skal benyttes. En lege kan ha sitt arbeidssted ved flere ulike virksomheter, eksempelvis legekontor, og fengsel. Det vil da være registrert flere elektroniske adresser per person. Valg av adresse skal vurderes hver gang det sendes en melding.

---

¹ Kodeverk 8663 Kommunale helse- og sosialtjenester, se www.volven.no

² <http://www.nhn.no/tjenester/NHN-Adresseregister/Bruksveiledning-kommuner.pdf>

³ KITH-notat nr. 1028 Elektroniske kommunikasjonsparter i en kommune

<http://www.kith.no/upload/2860/ElektroniskeKommunikasjonsparterKommunen-2011-01-11.pdf>

⁴ Kodeverkene 8655 Helsehjelpsområde og 8654 Klinisk/medisinsk service, se www.volven.no

4 Meldingsmottak og oppfølging

Primær og spesialisthelsetjenesten må organisere og tilrettelegge for hensiktsmessige varslingsrutiner, oppfølgingsrutiner og tilgangskontroll av meldinger i eget EPJ-system. Se eksempel i Vedlegg 3: Forslag til organisering av meldingsmottak i kommunen.

4.1 Applikasjonskvittering

Det er viktig at alle aktører etablerer rutiner for overvåkning av mottatte og sendte meldinger slik at det kan iverksettes tiltak hvis meldinger feiler ved sending eller mottak.

Applikasjonskvitteringen har som formål å fortelle at fagmeldingen er mottatt og klar for behandling i aktuelt fagsystem. Dette innebærer at ansvarlig helsepersonell kan lese innholdet i mottatt fagmelding (dokument). Alternativt vil applikasjonskvitteringen gi avsender beskjed om at fagmeldingen har feilet ved mottak og mottatt fagmelding ikke kan behandles videre av mottakersystemet.

HIS 80415:2012 Applikasjonskvittering - Informasjonsmodell, XML meldingsbeskrivelse og retningslinjer for bruk.

5 Om samtykke

Det å utveksle meldinger vil si å dele pasientopplysninger med andre. Pasientopplysninger er taushetsbelagte og det å utveksle disse krever et grunnlag – en hjemmel – for å gjøre unntak fra taushetsplikten. Det viktigste grunnlaget for utveksling av helseinformasjon er samtykke fra den informasjonen gjelder. I tillegg kan utveksling og annen behandling av informasjon være lovpålagt, eller det kan være anledning til å utveksle informasjon i visse situasjoner.

Utteksling av pleie- og omsorgsmeldinger vil i all hovedsak falle inn under reglene i helsepersonelloven (hpl) §§ 25 og 45 om det å gi opplysninger til annet samarbeidende personell for å kunne gi pasienten/klienten forsvarlig behandling. Hpl § 25 er en av bestemmelsene som gir unntak fra hovedregelen om taushetsplikt.

Se Vedlegg 2: Om samtykke for mer informasjon om samtykke generelt, samt en redegjørelse for noen av kravene som stilles til samtykke i forbindelse med bruk av pleie- og omsorgsmeldingene. (Spesifikke retningslinjer er også gitt for hver enkelt melding i kap 6 - 10.)

6 Bruk av PLO-meldinger for kommune i samhandling med fastlege

Følgende meldinger er utviklet til bruk i samhandling mellom pleie- og omsortstjenesten og fastlege (uthevet tekst er nærmere beskrevet i dette kapittelet):

- **Orientering om tjenestetilbud fra kommunen** (sending)
- **Helseopplysninger til lege** (sending)
- **Legemiddelopplysninger** (sending/mottak)
- Medisinske opplysninger (mottak)
- **Forespørsel/svar på forespørsel** (sending/mottak)
- **Orientering om dødsfall** (sending/mottak)
- **Avvik** (sending/mottak)

6.1 ORIENTERING OM TJENESTETILBUD FRA KOMMUNEN

(fra PLO/saksbehandler til lege)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Fra saksbehandler når vedtak om kommunale helsetjenester sendes til pasient/bruker. Meldingen kan også sendes ved andre tjenester. Fra saksbehandler etter forespørsel fra lege, pasient eller pårørende
Sendes til	Fastlege
Obligatorisk innhold	Type tjeneste, startdato, utførende avdeling Telefonnummer til utførende avdeling når relevant Telefonnummer til avsender
Frivillig innhold	Oppdragets art, varighet, merknad
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Meldingen vil normalt bli tatt til orientering.
Akseptabel tidsfrist for respons	Ikke aktuelt
Hvordan skal respons adresseres	Avvik og respons vedr saksbehandling mv adresseres til avsender. Henvendelser vedrørende det enkelte tjenestetilbudet sendes som forespørsel til kommunen ved relevant tjeneste. Legen må vurdere om innholdet i den opprinnelige meldingen skal følge med. Aktuelle tjenester kan f.eks. være sykepleietjeneste pleie- og omsorg, legetjeneste pleie- og omsorg, psykisk kommunehelsetjeneste mv
Andre forhold	

6.2 HELSEOPPLYSNINGER TIL LEGE (forespørsel, svar, orientering)

(fra PLO/tjenesteutfører til lege)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Benyttes i forbindelse med den løpende kontakt mellom PLO og lege i følgende situasjoner: <ul style="list-style-type: none"> • Ønske om legevurdering på bakgrunn av endringer i helsetilstanden. • Oppdaterte helseopplysninger som svar på en forespørsel fra legen. • Oppdaterte helseopplysninger til orientering.
Sendes til	Lege
Obligatorisk innhold	Status og problemstilling og begrunnelse for henvendelsen Tiltak iverksatt Legemiddelopplysninger Viktige opplysninger (Cave, smitte, allergier, anafylaktiske reaksjoner, reservasjoner) Merk: Kun relevante opplysninger skal sendes med
Frivillig innhold	Funksjonskartlegging (IPLOS)
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Avhengig av situasjonen. Ved ønske om legevurdering er svarmelding fra legen ” <i>Medisinske opplysninger</i> ”. De øvrige tas til orientering.
Akseptabel tidsfrist for respons	Vurderes av legen. En foreløpig tilbakemelding med svar på forespørsel bør sendes hvis det tar mer enn 3 dager før en legevurdering/konsultasjon vil kunne foretas.
Hvordan skal respons adresseres	Adresseres til avsender
Andre forhold	Telefon skal benyttes i tillegg til elektronisk melding i hastetilfeller.

6.3 LEGEMIDDELOPPLYSNINGER

(fra PLO/tjenesteutfører til lege eller sykehus)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<p>Fra hjemmesykepleie når kommunene har overtatt ansvar for legemiddelhåndteringen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iht. kommunens legemiddelrutiner (x antall ganger pr år) når pasienten ikke har avtale om å få multidosepakkelegemidler • Svar på forespørsel – f.eks. fra sykehus, spesialist, • Når informasjon om endring av medisiner er mottatt fra andre enn fastlegen, f.eks. sykehus, legevakt, spesialist, andre, og det ikke framgår at fastlegen har fått kopi <p>Fra sykehjem Svar på forespørsel – f.eks. fra sykehus, spesialist.</p>
Sendes til	<p>Avhengig av situasjon sendes melding til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Til fastlegen • Til sykehus eller spesialist
Obligatorisk innhold	<p>Forklaring på hvorfor meldingen sendes samt endringer som er gjort Alle gjeldende forskrivninger og ev.. nylig foretatte seponeringer</p>
Frivillig innhold	
Samtykke	<p>Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.</p>
Oppfølging/respons	<p>Tilbakemelding ved manglende samsvar. Dialogmelding kan benyttes</p>
Akseptabel tidsfrist for respons	
Hvordan skal respons adresseres	<p>Til avsender</p>
Andre forhold	

6.4 FORESPØRSEL OG SVAR PÅ FORESPØRSEL

Meldingen benyttes vanligvis i tilknytning til fagmelding i dialogen med fastlege/sykehus. Forespørselmeldingen inneholder et sett kodeverdier som angir bakgrunn for henvendelsen, og som dermed også sørger for at mottakersystemet automatisk kan hente frem korrekt svarmelding.

Samlet oversikt over kodeverdier for forespørselmeldingen i PLO-systemene:

	Type forespørsel	Benyttes i samhandling med:		Beskrivelse
1	Helseopplysninger	Fastlege	og sykehus	Dette kap
4	Legemiddelopplysninger	Fastlege	og sykehus	
6	Fornye resept(er).	Fastlege	og ev.. spesialist	
7	Time til undersøkelse/behandling	Fastlege	og spesialist	
8	Status/plan for utskrivning		sykehus	Kap.9
9	Annen henvendelse	Fastlege	og sykehus	Dette kap.

For å sikre felles forståelse for bruk, innhold, forventet respons av meldingen, er den enkelte forespørselstype beskrevet i egen tabell:

6.4.1 Forespørsel om utlevering av helseopplysninger

(fra PLO til lege eller sykehus)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Benyttes ved etablering av ny tjeneste. F.eks. ved førstegangsvurdering av søknad om tjenester Ved første innleggelse på sykehjem I forbindelse med revurdering av tjenester ev.. sykehusinnleggelse hvor saksbehandler/utfører har behov for oppdaterte helseopplysninger
Sendes til	Fastlege. Ev.. også til privatpraktiserende spesialist som har fast oppfølging av pasienten.
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Medisinske opplysninger</i> Informasjon om bakgrunn for henvendelsen Om søknad/samtykke er innhentet
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>Medisinske opplysninger, ev.. Svar på forespørsel.</i>
Akseptabel tidsfrist for respons	3 dager
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

6.4.2 Forespørsel om oppdaterte legemiddelopplysninger

(fra PLO til lege eller sykehus)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved behov Når det oppdages manglende samsvar mellom opplysninger fra ulike kilder (for eksempel fra fastlege, spesialist, sykehjem, sykehus).
Sendes til	Avhengig av situasjon: -Til fastlegen -Til sykehus, spesialist mv.
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Legemiddelopplysninger</i> Begrunnelse for forespørselen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>Legemiddelopplysninger</i> Ev.. annen fagmelding når dette er hensiktsmessig
Akseptabel tidsfrist for respons	3 dager
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	

6.4.3 Forespørsel om fornying av resept

(fra PLO/utførertjeneste til lege)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<i>Forutsetning:</i> Pasienten har vedtak om hjelp til administrering av legemidler. Meldingen sendes når hjemmesykepleien administrerer legemidler som ikke er pakket i multidoser, og gjeldende resepter er i ferd med å løpe ut. <i>Benyttes unntaksvis.</i> Normalt får pasienten resepter ved legekonsultasjon. Er det behov for nye resepter, bør den normalt utstedes i forbindelse med en konsultasjon. Meldingen bør sendes når det er ca. en måned til gammel resept utgår. Hvis levering haster eller hvis det er ferietid, må telefon benyttes i tillegg.
Sendes til	Fastlege, ev. spesialist.
Obligatorisk innhold	Informasjon om hvilke legemidler eller bandagistutstyr resept skal fornyes for.
Frivillig innhold	Ønsket hentested for resepten, og hvem som skal hente resepten
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>Svar på forespørsel</i> (m/informasjon om resept og ev. hentested)
Akseptabel tidsfrist for respons	3 dager
Hvordan skal respons adresseres	Adresseres til avsender
Andre forhold	

6.4.4 Forespørsel om time

(fra PLO/utførertjeneste til lege)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<i>Forutsetning:</i> Pasienten mottar PLO-tjeneste og pasienten har ikke mulighet til å foreta timebestilling på egen hånd. Meldingen sendes når PLO-tjenesten i samarbeid med pasienten mener at pasienten bør få en time hos fastlegen eller spesialist.
Sendes til	Fastlege, ev. spesialist.
Obligatorisk innhold	Ønsket tidspunkt (ukedag(er), ev.. ønsket tidspunkt på dagen) Formålet med konsultasjonen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons fra mottaker	Svar på forespørsel om time.
Akseptabel tidsfrist for respons	3 dager
Hvordan skal respons adresseres	Adresseres til avsender Svar kan i tillegg også gis pasient/pårørende
Andre forhold	

6.5 Forespørsel: Annen henvendelse

(fra PLO til lege eller sykehus)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved behov for å innhente informasjon som ikke er dekket innenfor de øvrige forespørseltypene.
Sendes til	Avhengig av situasjon.
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Annen henvendelse</i> Informasjon om bakgrunn for henvendelsen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>Svar på forespørsel</i>
Akseptabel tidsfrist for respons	3 dager
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

6.6 ORIENTERING OM DØDSFALL

(fra PLO til lege)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<i>Forutsetning:</i> Pasienten har vært aktiv mottaker av PLO-tjenester. Melding sendes som orientering til fastlegen.
Sendes til	Fastlege
Obligatorisk innhold	Dødsdato
Frivillig innhold	Ev. merknad
Samtykke	Ikke aktuelt
Oppfølging/respons	Ikke aktuelt
Akseptabel tidsfrist for respons	
Hvordan skal respons adresseres	Ikke aktuelt
Andre forhold	

6.7 AVVIK

(PLO til sykehus eller fastlege)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Avvik som omhandler opplysninger om pasient. Denne type avvik skal dokumenteres i pasientjournalen. For eksempel <ul style="list-style-type: none"> • Feilsending • Mangelfulle opplysninger • Annet <i>Avviksmeldingen skal ikke benyttes i forbindelse med tekniske feil</i>
Sendes til	Avhengig av situasjon.
Obligatorisk innhold	Beskrivelse av avviket, ev. konsekvenser.
Frivillig innhold	Forslag til forbedringstiltak
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Vurderes i den enkelte situasjon Avvikshåndtering i henhold til lokale retningslinjer/avtaler
Akseptabel tidsfrist for respons	Avvik: iht. lokale retningslinjer/avtaler
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	Avviksmelding skal kunne opprettes i tilknytning til alle mottatte meldinger, og knytningen skal bevares.

7 Bruk av PLO-meldinger for fastlege i samhandling med kommune

Følgende meldinger er utviklet til bruk i samhandling mellom fastlege og pleie- og omsorgstjenesten (uthevet tekst er nærmere beskrevet i dette kapittelet).

- **Medisinske opplysninger** (sending)
- **Legemiddelopplysninger** (sending/mottak)
- Orientering om tjenestetilbud fra kommunen (sending)
- Helseopplysninger til lege (sending)
- **Forespørsel og svar på forespørsel** (sending/mottak)
- **Avvik** (sending/mottak)
- **Orientering om dødsfall** (sending/mottak)

7.1 MEDISINSKE OPPLYSNINGER

(fra fastlege til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<p>Benyttes i forbindelse med :</p> <p>Etablering av ny tjeneste. F.eks.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etter forespørsel fra saksbehandler ved førstegangs vurdering av søknad om tjenester eller revurdering av tjenester. • Vedlegg til pasientens egensøknad i de tilfeller legen bistår pasient med søknad om tjenester. • Ved første innleggelse på sykehjem <p>Løpende kontakt mellom PLO og lege</p> <ul style="list-style-type: none"> • Statusrapport etter konsultasjon • Svar på forespørsel om legevurdering fra PLO-tjenesten
Sendes til	<p>Avhengig av situasjonen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Til saksbehandler/bestillerkontor som vedlegg til egensøknad • Øvrige tilfeller sendes melding til legetjenesten, eventuelt til avsender som svar på forespørsel.
Obligatorisk innhold	<p>Merk: Kun relevante opplysninger skal sendes med</p> <p>Følgende opplysninger skal alltid følge med:</p> <p>Medisinske diagnoser Legemiddelopplysninger Viktige opplysninger (Cave, smitte, allergier, anafylaktiske reaksjoner, reserverasjoner) Aktuelle problemstillinger Aktuelle utredningsresultater Familie/sosialt Informasjon gitt til pasient og pårørende</p> <p>Tilleggsopplysninger i forbindelse etablering av tjenester: Tidligere sykdommer <i>Tilleggsopplysninger hvis legen hjelper pasienten med å sende søknad til pleie- og omsorgstjenesten:</i> Vurdering av hvilke tjenester som anses nødvendig og hvorfor.</p>

	Om pasientens egensøknad er sendt kommunen Tilleggsopplysninger i forbindelse med løpende kontakt med PLO): Kontakttype (Utredning, kontroll, indirekte pasientkontakt) Undersøkelsesdato (ev.. med klokkeslett)
Frivillig innhold	Resept levert til pasient / sendt apotek, ev. navn på apotek Opplysninger om eventuell sykmelding
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons hos mottaker	Avhengig av situasjon: Meldingen tas normalt til orientering. I forbindelse med behandling av søknad vil fastlegen motta tilbakemeldingen <i>Orientering av tjenestetilbud.</i>
Akseptabel tidsfrist for respons	Jf. forvaltningsloven ved behandling av søknad.
Hvordan skal respons adresseres	Adresseres til avsender
Andre forhold	

7.2 LEGEMIDDELOPPLYSNINGER

(fra fastlege til plo)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved endring på legemidler. Etter forespørsel fra PLO, sykehus eller spesialist.
Sendes til	Avhengig av situasjon sendes melding til: PLO, sykehus eller spesialist.
Obligatorisk innhold	Forklaring på hvorfor meldingen sendes, samt endringer Alle gjeldende forskrivninger og seponeringer
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Ved avvik/uklarhet benyttes svarmelding med avklaring til fastlege snarest. I hastetilfeller benyttes telefon <i>i tillegg</i> til elektronisk melding
Akseptabel tidsfrist for respons	
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	

7.3 FORESPØRSEL OG SVAR PÅ FORESPØRSEL

Meldingen benyttes vanligvis i tilknytning til fagmelding i dialogen med Pleie- og omsorgstjenesten. Forespørselmeldingen inneholder et sett kodeverdier som angir bakgrunn for henvendelsen, og som dermed også sørger for at mottakersystemet automatisk kan hente frem korrekt svarmelding.

Samlet oversikt over kodeverdier for forespørselmeldingen i fastlegesystemene:

Type forespørsel	Benyttes i samhandling med PLO-tjenesten for å innhente:
3 Tjenestetilbud	Opplysninger om hvilke tjenester pasienten mottar
5 Tilstandsvurdering	Opplysninger om den helsemessige tilstanden til pasienten
99 Annen henvendelse	Benyttes til andre henvendelser. Spørsmålet må stå i fritekstfeltet

For å sikre felles forståelse for bruk og innhold av forespørsel/svar på forespørsel er den enkelte type beskrevet i egen tabell:

7.3.1 Forespørsel om tjenestetilbud

(fra fastlege til saksbehandler)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Når fastlegen har behov for opplysninger om hvilke pleie- og omsorgstjenester pasienten allerede mottar fra kommunen.
Sendes til	Saksbeholdertjenesten i kommunen
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Tjenestetilbud</i> Informasjon om bakgrunn for henvendelsen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan forutsettes (presumeres) forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik deling av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>Orientering om tjenestetilbud</i>
Akseptabel tidsfrist for respons	3 dager
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

7.3.2 Forespørsel om tilstandsvurdering

(fra fastlege til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved ønske om opplysninger om den helsemessige tilstanden til pasienten.
Sendes til	Avhengig av situasjon
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Tilstandsvurdering</i> . Informasjon om bakgrunn for henvendelsen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>Helseopplysninger til lege</i> . Ev.. svar på forespørsel
Akseptabel tidsfrist for respons	3 dager
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

7.3.3 Forespørsel: Annen henvendelse

(fra fastlege til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved behov for å innhente informasjon som ikke er dekket innenfor de øvrige forespørselstypene.
Sendes til	Avhengig av situasjon.
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Annen henvendelse</i> Informasjon om bakgrunn for henvendelsen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>svar på forespørsel</i>
Akseptabel tidsfrist for respons	3 dager
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

7.3.4 Svar på forespørsel om fornying av resept

(fra fastlege til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Forutsetning: hjemmesykepleien administrerer medisiner Etter forespørsel fra PLO. I hastetilfeller benyttes telefon <i>i tillegg</i> .
Sendes til	Avsender (svar på forespørsel)
Obligatorisk innhold	Informasjon om resept
Frivillig innhold	Hentested for resepten
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	
Akseptabel tidsfrist for respons	Ikke aktuelt
Hvordan skal respons adresseres	
Andre forhold	

7.3.5 Svar på forespørsel om time

(fra fastlege til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<i>Forutsetning:</i> Pasienten mottar PLO-tjenester og timebestilling er sendt fra PLO-tjenesten. Meldingen sendes når pasienten har fått tildelt time
Sendes til	Avsender (svar på forespørsel)
Obligatorisk innhold	Svar med tidspunkt for konsultasjonen (Dato og klokkeslett) Navn på lege Informasjon om det er sendt svar (telefon/SMS/brev til pasient/pårørende)
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Avhengig av situasjonen <ul style="list-style-type: none"> • Følge pasienten til avtalt time • Til orientering hvis pasienten drar selv eller med hjelp fra pårørende
Akseptabel tidsfrist for respons	
Hvordan skal respons adresseres	Ikke aktuelt
Andre forhold	

7.4 ORIENTERING OM DØDSFALL

(fra fastlege til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<i>Forutsetning:</i> Pasienten har vært aktiv mottaker av PLO-tjenester. I tilfeller hvor fastlegen er gjort kjent med opplysning om dødsfall først, sendes melding til PLO.
Sendes til	PLO
Obligatorisk innhold	Dødsdato
Frivillig innhold	Ev. merknad
Samtykke	Ikke aktuelt
Oppfølging/respons	Ikke aktuelt
Akseptabel tidsfrist for respons	
Hvordan skal respons adresseres	Ikke aktuelt
Andre forhold	

7.5 AVVIK

(fra fastlege til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Avvik som omhandler opplysninger om pasient. Denne type avvik skal dokumenteres i pasientjournalen. For eksempel <ul style="list-style-type: none"> • Feilsending • Mangelfulle opplysninger • Annet <i>Avviksmeldingen skal ikke benyttes i forbindelse med tekniske feil</i>
Sendes til	Avhengig av situasjon.
Obligatorisk innhold	Beskrivelse av avviket, ev. konsekvenser.
Frivillig innhold	Forslag til forbedringstiltak
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Vurderes i den enkelte situasjon Avvikshåndtering i henhold til lokale retningslinjer/avtaler
Akseptabel tidsfrist for respons	Avvik: iht. lokale retningslinjer/avtaler
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	Avviksmelding skal kunne opprettes i tilknytning til alle mottatte meldinger.

8 Forskrift FOR-2011-11-28-1115

Forskrift om kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten og kommunal betaling for utskrivningsklare paseinter FOR-2011-28-1115 setter krav til kommunikasjon mellom helseforetaket og kommunen. Ut fra pasientens tilstand vil det være behov for å utveksle informasjon på forskjellige tidspunkter under opphold i spesialisthelsetjenesten.

Formål i henhold til §1 er at forskriften skal bidra til bedre arbeidsfordeling mellom tjenestenivåene i helse- og omsorgstjenesten, skape gode pasientforløp og kostnadseffektive løsninger som kan gi pasienter et like godt eller bedre tilbud i kommunens helse- og omsorgstjeneste som i spesialisthelsetjenesten.

Følgende paragrafer fra forskriften setter krav til kommunikasjon i tilknytning til behandlingsforløpet:

§ 7 Vurdering av en pasient som legges inn på sykehus

§ 8 Varsling til kommunen om innlagt pasient

§ 9 Vilkår for at en pasient er utskrivningsklar

§10 Varsel til kommunen om utskrivningsklar pasient

§ 11 Melding til sykehus om når kommunen kan ta imot pasienten

§12 Overføring av utskrivningsklar pasient fra sykehus til kommunen

I tillegg inneholder forskriften krav relatert til økonomisk oppgjør (§13-§15).

Hele forskriften ligger på www.lovdata.no.

8.1 Meldinger som understøtter samhandlingsreformen

Figuren under viser hvordan de ulike PLO-meldingene kan understøtte de ulike paragrafene i samhandlingsreformenforskrift FOR-2011-11-28-1115. Figuren dekker også meldinger som ikke er direkte knyttet til krav i forskriften.

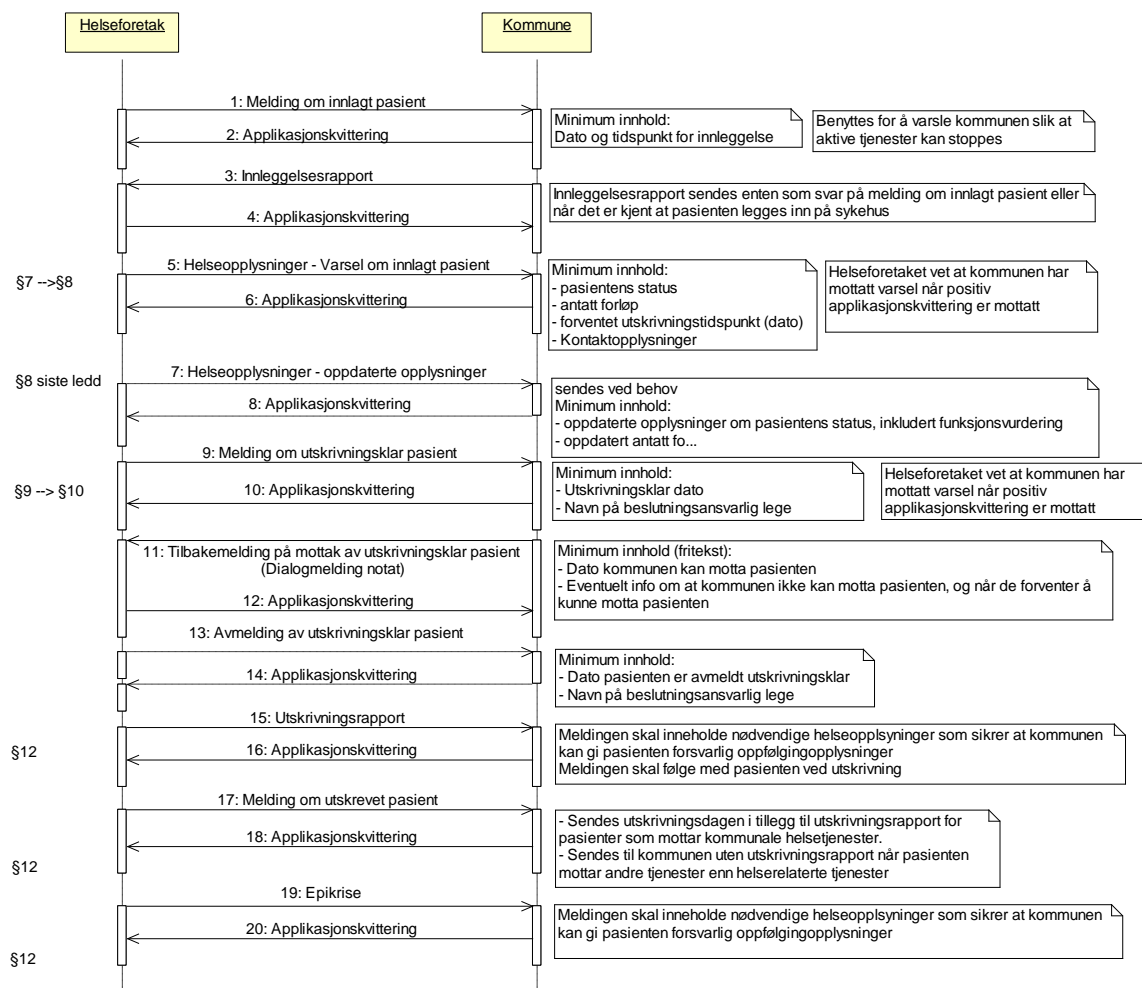
Følgende punkter i figuren er obligatorisk informasjon som alltid skal gis i henhold til forskriften:

5 (og 6) Helseopplysninger – varsel om innlagt pasient (fra HF til kommune)

9 (og 10) Melding om utskrivningsklar pasient (fra HF til kommune)

11 (og 12) Tilbakemelding på mottak av utskrivningsklar pasient (fra kommune til HF)

19 (og 20) Epikrise

Figur 1 Oversikt over meldinger som understøtter samhandlingsreformen og tilhørende kommunikasjonsbehov

9 Bruk av PLO-meldinger for kommune i samhandling med sykehus

Følgende meldinger er utviklet til bruk i samhandling mellom sykehus og pleie- og omsorgstjenesten (uthevet tekst er nærmere beskrevet i dette kapittel):

- **Innleggelsesrapport** (sending)
- **Helseopplysninger** (mottak)
  - Varsel om innlagt pasient
  - Oppdaterte opplysninger om innlagt pasient
- **Utskrivningsrapport** (mottak)
- **Forespørsel/svar på forespørsel** (sending/mottak)
- **Tilbakemelding på mottak av utskrivningsklar pasient** (sending)
- **Avvik** (sending/mottak)
- **Logistikkmeldinger:** (mottak)
  - Melding om innlagt pasient
  - Melding om utskrivningsklar pasient
  - Avmelding utskrivningsklar pasient
  - Melding om utskrevet pasient

9.1 INNLEGGELSESRAPPORT

(fra PLO/utførertjeneste til sykehus)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Fra sykehjem når pasienten legges inn på sykehus Fra hjemmebaserte tjenester når det er kjent at pasienten legges inn på sykehus. Som svar på "Melding om innlagt pasient" når PLO ikke har vært kjent med sykehusinnleggelsen. Meldingen skal sendes så snart som mulig, og senest innen et døgn
Sendes til	Sykehus Ikke-kommunal institusjon
Obligatorisk innhold	Medisinske opplysninger Tjenester som pasienten mottar Legemiddelopplysninger Viktige opplysninger (Cave, smitte, allergier, anafylaktiske reaksjoner, reservasjoner) Sykepleieopplysninger Telefonnummer til utførende avdeling når relevant Iplos-kartlegging Merk: Kun relevante opplysninger skal sendes med
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik av informasjon.
Oppfølging/respons	Meldingen vil normalt bli tatt til orientering. Følges opp iht. samarbeidsavtale.
Akseptabel tidsfrist for respons	Iht. lokal samarbeidsavtale
Hvordan skal respons adresseres	Ev. forespørsel og avvik adresseres til avsender.
Andre forhold	Avvik følges opp iht. lokal samarbeidsavtale.

9.2 Forespørsel/svar på forespørsel

Meldingen benyttes vanligvis i tilknytning til fagmelding i dialogen med sykehus/fastlege. Forespørselmeldingen inneholder et sett kodeverdier som angir bakgrunn for henvendelsen, og som dermed også sørger for at mottakersystemet automatisk kan hente frem korrekt svarmelding.

Samlet oversikt over kodeverdier for forespørselmeldingen i PLO-systemene:

Type forespørsel	Benyttes i samhandling med:		beskrivelse
1 Helseopplysninger	Sykehus	og fastlege	Kap. 6.4
4 Legemiddelopplysninger	Sykehus	og fastlege	Kap. 6.4
6 Fornye resept(er).		Fastlege	Kap. 6.4
7 Time til undersøkelse/behandling		Fastlege	Kap. 6.4
8 Status/plan for utskrivning	Sykehus		Dette kap.
99 Annen henvendelse	Sykehus	og Fastlege	Kap. 6.4

9.3 FORESPØRSEL OM STATUS/PLAN FOR UTSKRIVNING

(fra PLO til sykehus)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved behov for å innhente informasjon om sykehusets planer for utskrivning og opplysninger om den helsemessige tilstanden til pasienten for å tilrettelegge/planlegge mottak i pleie- og omsorgstjenesten.
Sendes til	<i>Avhengig av situasjon:</i> Aktuell tjeneste ved sykehus
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Status/plan for utskrivning.</i> Informasjon om bakgrunn for henvendelsen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>Helseopplysninger, ev. svar på forespørsel.</i>
Akseptabel tidsfrist for respons	Følges opp i henhold til lokal samarbeidsavtale.
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

9.4 TILBAKEMELDING PÅ MOTTAK AV UTSKRIVNINGSKLAR PASIENT

Forskrift *FOR-2011-11-18-1115 §11* stiller krav om at kommunen straks skal gi beskjed til sykehuset om de kan ta i mot pasienten etter å ha mottatt varsel om utskrivningsklar pasient fra sykehuset.

Dialogmelding (notat) skal benyttes til dette. Denne skal kunne opprettes som en respons på mottatt melding om utskrivningsklar pasient, og skal ha knytning til *Melding om utskrivningsklar pasient*.

(fra PLO til sykehus)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	FOR-2011-11-18-1115 §11 Kommunen skal etter å ha mottatt varsel om utskrivningsklar pasient (§ 10) straks gi beskjed om kommunen kan ta imot pasienten. Dette gjelder ikke dersom det foreligger omstendigheter utenfor kommunens kontroll som hindrer dette. Dersom kommunen ikke kan ta imot pasienten, skal sykehuset varsles om når et kommunalt tilbud antas å være klart. Kommunen skal straks gi beskjed når et kommunalt tilbud er klart for pasienten.
Sendes til	<i>Avhengig av situasjon:</i> Aktuell tjeneste ved sykehus
Obligatorisk innhold	<i>Avhengig av situasjon:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Bekreftelse på at kommunen kan motta pasienten på varslet utskrivningsdato • Eller bekræftelse på når kommunen kan motta pasienten (dato) • Eller bekræftelse på at kommunen ikke kan motta pasienten og at de ikke vet når de kan motta pasienten • Krever bekræftelse fra kommunen når kommunen har avklart når pasienten kan mottas (dato)
Frivillig innhold	Utfyllende informasjon som er relevant i forbindelse med mottak av pasienten
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	
Akseptabel tidsfrist for respons	Kommunen skal gi tilbakemelding straks den har fått beskjed om at pasienten er utskrivningsklar
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	

9.5 AVVIK

(fra PLO til sykehus eller fastlege)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<p>Avvik som omhandler opplysninger om pasient.</p> <p>Denne type avvik skal dokumenteres i pasientjournalen. For eksempel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Feilsending • Mangelfulle opplysninger • Annet <p><i>Avviksmeldingen skal ikke benyttes i forbindelse med tekniske feil</i></p>
Sendes til	Avhengig av situasjon.
Obligatorisk innhold	Beskrivelse av avviket, ev. konsekvenser.
Frivillig innhold	Forslag til forbedringstiltak
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Vurderes i den enkelte situasjon Avvikshåndtering i henhold til lokale retningslinjer/avtaler
Akseptabel tidsfrist for respons	Avvik: iht. lokale retningslinjer/avtaler
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	Avviksmelding skal kunne opprettes i tilknytning til alle mottatte meldinger.

10 Bruk av PLO-meldinger for sykehus i samhandling med kommune

Følgende meldinger er utviklet til bruk i samhandling mellom sykehus og pleie- og omsorgstjenesten (uthevet tekst er nærmere beskrevet i dette kapittel):

- Innleggelsesrapport (mottak)
- **Helseopplysninger** (**sending**)
  - Varsel om innlagt pasient
  - Oppdaterte opplysninger om innlagt pasient
- Utskrivningsrapport (**sending**)
- Forespørsel/svar på forespørsel (**sending**/mottak)
- Avvik (**sending**/mottak)
- **Logistikkmeldinger:** (**sending**)
  - Melding om innlagt pasient
  - Melding om utskrivningsklar pasient
  - Avmelding utskrivningsklar pasient
  - Melding om utskrevet pasient

10.1 HELSEOPPLYSNINGER

- Varsel om innlagt pasient
- Oppdatering opplysninger om innlagt pasient

(fra sykehus til Saksbehandler/PLO)-

<p>I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes</p>	<p>Meldingen skal sendes for å varsle kommunen at en pasient er vurdert å ha behov for kommunale helse- og omsorgstjenester etter utskrivning og dette ikke er varslet tidligere. Meldingen kan sendes i 2 ulike situasjoner, avhengig av hvor man er i pasientforløpet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varsel om innlagt pasient (case a og b under) • Oppdaterte opplysninger (case c og d). <p>Meldingen må kunne sendes flere ganger i løpet av pasientens opphold i sykehuset. Siste instans av meldingen skal alltid være komplett slik at mottaker har et sted å finne alle oppdaterte opplysninger. Statusverdien til meldingen angir om dette er første varsel eller påfølgende varsler med oppdaterte opplysninger.</p> <p><i>Benyttes i tilknytning til §7, §8 og §10 i FOR-2011-11-18-1115</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) Meldingen skal sendes innen 24 timer etter innleggelse når behov for kommunale helse- og omsorgstjenester er vurdert ved innleggelsen. b) Meldingen skal sendes hvis det i løpet av oppholdet viser seg at pasienten har behov for kommunale helse- og omsorgstjenester. c) Meldingen skal sendes med oppdaterte opplysninger dersom det blir endringer i forventet utskrivningstidspunkt eller hjelpebehov. Denne instansen skal da erstatte tidligere sendt melding d) Meldingen kan sendes med oppdaterte opplysninger underveis i oppholdet som svar på forespørsler fra kommunen eller med utfyllende opplysninger uten at forventet utskrivningstidspunkt eller hjelpebehov er endret. Dette sikrer at kommunen til enhver tid har en oppdatert melding (et dokument) som inneholder komplette opplysninger fra sykehuset.
--	---

Sendes til	Saksbehandlertjenesten i kommunen
Obligatorisk innhold	<p>I alle situasjoner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasientens status • Antatt forløp • Forventet utskrivningstidspunkt (dato) • Type innhold • Kontaktopplysninger <p>Case a) og b) skal i tillegg ha følgende opplysninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Type innhold = Varsel om innlagt pasient • Status til meldingen = ny <p>Case c) og d) skal i tillegg ha følgende opplysninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Type innhold = Oppdaterte opplysninger • Status til meldingen = Oppdatert og erstatter tidligere mottatt melding. • Oppdaterte helseopplysninger • Eventuelt oppdatert forventet utskrivningstidspunkt og/eller oppdaterte hjelpebehov
Frivillig innhold	<p><u>Følgende helseopplysninger kan følge med i meldingen dersom de er tilgjengelig på aktuelt tidspunkt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Foreløpige medisinske opplysninger: Medisinsk diagnose, aktuell problemstilling (kliniske funn) og vurdering (inkludert planer for videre oppfølging) • Viktige opplysninger (Cave, smitte, allergier, anafylaktiske reaksjoner, reservasjoner) • Informasjon gitt til pasient/pårørende • Opplysninger om pasientens egensøknad er sendt og tilhørende kommentarer • Foreløpige sykepleieopplysninger <ul style="list-style-type: none"> ○ Sykepleiediagnose/ressurser /tiltak som er iverksatt/mål/forventet resultat /ev. forventet status/, ev. anbefalt videre oppfølging • Andre fagrapporter inkl navn og kategori helsepersonell på den som skriver denne delen av dokumentasjonen <p>Merk: Første forsendelse (varsel om innlagt pasient) vil ofte kun inneholde obligatorisk innhold. Frivillig innhold skal kun følge med når dette er kjent og avsender mener at det er nye opplysninger som er viktig å informere om.</p>
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Følges opp iht. lokal samarbeidsavtale.
Akseptabel tidsfrist for respons	
Hvordan skal respons adresseres	Adresseres til avsender
Andre forhold	Telefon skal benyttes <i>i tillegg</i> i hastetilfeller. Melding skal sendes som dokumentasjon.

10.2 UTSKRIVNINGSRAPPORT

(fra sykehus til PLO/sykepleietjenesten)

I hvilke situasjoner skal meldingen sendes	Sendes utskrivningsdagen for pasienter som skal følges opp av kommunens pleie- og omsorgstjeneste.
Sendes til	Sykepleietjenesten Utskrift leveres til pasient. <i>Kopi til fastlege når dette er avtalt</i>
Obligatorisk innhold	Merk: Kun relevante opplysninger skal sendes med <ul style="list-style-type: none"> • Medisinske opplysninger • Viktige opplysninger (Cave, smitte, allergier, anafylaktiske reaksjoner, reservasjoner) • Planer og oppfølging • Informasjon gitt til pasient og pårørende • Ev.. planlagt kontrolltime på sykehus (inklusive navn på sykehus og tidspunkt) • Legemidler (aktuelle og seponerte under opphold) inkl informasjon om ev.. svelgvansker • Om det er behov for hjelp til administrasjon av legemidler • Legemidler som er sendt med pasienten • ev.. Resept er formidlet til apotek • Sykepleieopplysninger inkl informasjon om <ul style="list-style-type: none"> • Status ved utskriving og anbefalt videre tiltak • Medikamenter gitt i dag • Ev.. om nødvendig bandasjemateriell og engangsutstyr som rekker til neste hverdag er sendt med pasienten • Ev.. Pasientens egne vurderinger
Frivillig innhold	Andre fagrappporter inkl navn og kategori helsepersonell på den som skriver denne delen av utskrivningsrapporten.
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Meldingen vil normalt bli tatt til orientering. Følges opp iht. lokal samarbeidsavtale.
Akseptabel tidsfrist for respons	Iht. lokal samarbeidsavtale
Hvordan skal respons adresseres	Ev.. forespørsel og avvik adresseres til avsender.
Andre forhold	Avvik følges opp iht. samarbeidsavtale.

10.3 FORESPØRSEL OG SVAR PÅ FORESPØRSEL

Meldingen benyttes vanligvis i tilknytning til fagmelding i dialogen med pleie og omsorgstjenesten. Forespørselmeldingen inneholder et sett kodeverdier som angir bakgrunn for henvendelsen, og som dermed også sørger for at mottakersystemet automatisk kan hente frem korrekt svarmelding.

Samlet oversikt over kodeverdier for forespørselmeldingen i sykehussystemene:

	Type forespørsel	Benyttes i samhandling med PLO-tjenesten for å innhente:
1	Helseopplysninger	Ytterligere helseopplysninger utover det som er mottatt i innleggsrapport.
4	Legemiddelopplysninger	Ytterligere legemiddelopplysninger utover det som er mottatt i innleggsrapport.
8	Status/plan for utskrivning	Informasjon om status og planer i forbindelse med forestående utskrivning
99	Annen henvendelse	Benyttes til andre henvendelser Spørsmålet må stå i fritekstfeltet

For å sikre felles forståelse for bruk og innhold av forespørsel/svar på forespørsel er den enkelte type beskrevet i egen tabell:

10.3.1 Forespørsel om helseopplysninger

(fra sykehus til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved innleggelse i sykehus sender vanligvis kommunen ”Innleggsrapport” enten på eget initiativ eller som respons på at sykehuset har sendt ”Melding om innlagt pasient”. Innleggsrapporten inneholder helseopplysninger. Ved behov for å innhente ytterligere informasjon eventuelt få avklaringer knyttet til helse- og sosiale forhold for pasienten.
Sendes til	Sykepleietjenesten
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Helseopplysninger</i> Informasjon om bakgrunn for henvendelsen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>sva på forespørsel</i> , Ev.. innleggsrapport
Akseptabel tidsfrist for respons	Følges opp iht. samarbeidsavtale.
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

10.3.2 Forespørsel om legemiddelopplysninger

(fra sykehus til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved innleggelse i sykehus sender vanligvis kommunen "Innleggelsesrapport" enten på eget initiativ eller som respons på at sykehuset har sendt "Melding om innlagt pasient". Innleggelsesrapporten inneholder bl.a. legemiddelopplysninger. Ved behov for å innhente ytterligere informasjon eventuelt få avklaringer knyttet til legemiddelhåndtering.
Sendes til	Sykepleietjenesten
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Legemiddelopplysninger</i> Informasjon om bakgrunn for henvendelsen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>svar på forespørsel</i>
Akseptabel tidsfrist for respons	Følges opp iht. samarbeidsavtale.
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

10.3.3 Forespørsel om status/plan for utskrivning

(fra sykehus til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved behov for å innhente informasjon om kommunehelsetjenestens/sykehusets/rehabiliteringsinstitusjonens planer og tilrettelegging i forbindelse med forestående utskrivning.
Sendes til	Saksbehandlertjenesten
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Status/plan for utskrivning.</i> Informasjon om bakgrunn for henvendelsen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>Svar på forespørsel</i>
Akseptabel tidsfrist for respons	Følges opp iht. samarbeidsavtale.
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

10.3.4 Forespørsel: Annen henvendelse

(fra sykehus til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Ved behov for å innhente informasjon som ikke er dekket innenfor de øvrige forespørselstypene.
Sendes til	Avhengig av situasjon.
Obligatorisk innhold	Standardisert spørsmål: <i>Annen henvendelse</i> Informasjon om bakgrunn for henvendelsen
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Svarmelding: <i>svar på forespørsel</i> Ev.. annen fagmelding
Akseptabel tidsfrist for respons	Følges opp iht. samarbeidsavtale.
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender.
Andre forhold	

10.4 AVVIK

(fra sykehus til PLO eller fastlege)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Avvik som omhandler opplysninger om pasient. Denne type avvik skal dokumenteres i pasientjournalen. For eksempel <ul style="list-style-type: none"> • Feilsending • Mangelfulle opplysninger • Annet <i>Avviksmeldingen skal ikke benyttes i forbindelse med tekniske feil</i>
Sendes til	Avhengig av situasjon.
Obligatorisk innhold	Beskrivelse av avviket, ev.. konsekvenser.
Frivillig innhold	Forslag til forbedringstiltak
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes, og at pasienten kan motsette seg dette. Pasienten skal også informeres om mulige konsekvenser av å motsette seg slik utlevering av informasjon.
Oppfølging/respons	Vurderes i den enkelte situasjon Avvikshåndtering i henhold til lokale retningslinjer/avtaler
Akseptabel tidsfrist for respons	iht. lokale retningslinjer/avtaler
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	Avviksmelding skal kunne opprettes i tilknytning til alle mottatte meldinger.

10.5 PASIENTLOGISTIKKMELDINGER

Logistikkmeldinger skal ivareta behov for å overføre administrativ informasjon knyttet til en sykehusinnleggelse, planlegging av utskrivning og til selve utskrivningen. **Meldingene inneholder ingen helseinformasjon om pasienten.**

10.5.1 Melding om innlagt pasient

(fra sykehus til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<i>Forutsetning:</i> Sendes til kommunen i de tilfeller det er kjent at pasienten mottar helsetjenester og/eller andre relevante tjenester fra kommunen. Sendes snarest mulig etter innleggelse slik at <ul style="list-style-type: none"> • pleie- og omsorgstjenesten kan sende innleggelsesrapport til sykehuset • pleie og omsorgstjenesten kan vurdere hvilke av pasientens tjenester som skal settes på midlertidig opphør
Sendes til	Sykepleietjenesten
Obligatorisk innhold	Dato og klokkeslett for innleggelse
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes.
Oppfølging/respons	Om innleggelsesrapport ikke er sendt inn tidligere skal kommunen iht. samarbeidsavtale sende <i>Innleggelsesrapport</i> så snart som mulig, og senest innen et døgn Tas til orientering
Akseptabel tidsfrist for respons	Snarest mulig /i henhold til samarbeidsavtale. Avvik: I henhold til lokale retningslinjer/avtaler
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	Avvik følges opp iht. samarbeidsavtale.

10.5.2 Melding om utskrivningsklar pasient

(fra sykehus til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<i>Forutsetning:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Pasienten kan ikke reise hjem uten oppfølging av kommunens pleie- og omsorgstjeneste. • At kommunen har mottatt oppdaterte helseopplysninger om pasient ("<i>Helseopplysninger</i>") slik at de kan gjennomføre saksutredning og tilrettelegge for nødvendig helsehjelp etter utskrivning fra sykehus. Sendes når beslutningsansvarlig lege har vurdert pasienten som utskrivningsklar iht. <i>Forskrift om kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten og kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter FOR-2011-11-18-1115</i>
Sendes til	Saksbehandlertjenesten
Obligatorisk innhold	Utskrivningsklar dato Navn på beslutningsansvarlig lege
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes.
Oppfølging/respons	Kommunen skal straks gi beskjed om de kan ta imot pasienten (FOR-2011-11-18-1115 §11)

	Svarmelding: <i>Tilbakemelding på mottak av utskrivningsklar pasient</i>
Akseptabel tidsfrist for respons	
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	Avvik følges opp iht. samarbeidsavtale.

10.5.3 Avmelding utskrivningsklar pasient

(fra sykehus til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	Sendes umiddelbart når det er vurdert at pasienten ikke lenger er utskrivningsklar iht. <i>Forskrift om kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten og kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter FOR-2011-11-18-1115</i>
Sendes til	Saksbehandlertjenesten
Obligatorisk innhold	<ul style="list-style-type: none"> • Dato pasienten er avmeldt utskrivningsklar • Navn på beslutningsansvarlig lege
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes.
Oppfølging/respons	Iht. forskrift
Akseptabel tidsfrist for respons	
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	Avvik følges opp iht. samarbeidsavtale.

10.5.4 Melding om utskrevet pasient

(fra sykehus til PLO)

I hvilke situasjoner skal/kan meldingen sendes	<ul style="list-style-type: none"> • Sendes utskrivningsdagen <i>i tillegg til utskrivningsrapport</i> for pasienter som mottar kommunale helsetjenester. • Sendes til kommunen <i>uten utskrivningsrapport</i> når pasienten mottar andre tjenester enn helse relaterte tjenester, for eksempel hjemmehjelp eller matombringning. • Ved dødsfall <i>sendes meldingen til</i> kommunen uten utskrivningsrapport.
Sendes til	Sykepleietjenesten
Obligatorisk innhold	Utskrivningsdato
Frivillig innhold	
Samtykke	Samtykke kan presumeres forutsatt at pasienten og/eller pårørende har fått informasjon om at denne type melding sendes. Dersom melding gjelder avdød pasient er det ikke krav om samtykke.
Oppfølging/respons	Tas normalt til orientering.
Akseptabel tidsfrist for respons	Ikke aktuelt
Hvordan skal respons adresseres	Til avsender
Andre forhold	Avvik følges opp iht. samarbeidsavtale.

Vedlegg 1: Metode

Retningslinjene for bruk av PLO-meldinger mellom kommune og fastleger er utarbeidet av ELIN-k prosjektet i samarbeid med en arbeidsgruppe bestående av leger, sykepleiere og saksbehandlere og systemansvarlige fra Stavanger kommune:

Ivar Halvorsen	Fastlege/kommuneoverlege	Stavanger kommune.
Ruth Midtgarden	Fastlege/kommuneoverlege/PKO	Stavanger kommune
Art Huurnink	Sykehjemslege/Eldreomsorgsoverlege	Stavanger kommune
Linda Bogen	Hjemmebaserte tjenester, avd.1	Stavanger kommune
Terje Klüver	Saksbehandler	Stavanger kommune
Birthe Tue	Sykehjem, avd.1.	Stavanger kommune
Ria Gort,	Sykehjem, avd.1.	Stavanger kommune
Egil Rasmussen	Systemansvarlig	Stavanger kommune
Linn Hege Straume	Systemansvarlig	Stavanger kommune
Solfrid Grødem	Systemansvarlig	Stavanger kommune
Annebeth Askevold	Sjefrådgiver	KITH
Sissel Skarsgaard	Prosjektleder ELIN-k	NSF

Retningslinjer for bruk av PLO-meldinger mellom kommune og sykehus er utarbeidet av ELIN-k prosjektet i samarbeid med pilotsykehus og -kommuner:

Line Nordgård	Prosjektleder	Tromsø kommune
Gro Wangenstein	Prosjektleder/samhandlingskoordinator	UNN
Hugo Kolstad	Prosjektleder	UNN
Trine Hansen	Prosjektleder	Trondheim kommune
Jane Wiik	Prosjektleder	St.Olavs Hospital
Gun Ekeberg	Samhandlingskoordinator	St.Olavs Hospital
Kristin Whitehouse	Prosjektleder	Bergen kommune
Egil Rasmussen	Prosjektleder	Stavanger kommune
Ove Nordstokke	Prosjektleder	SUS
Inger Synnøve Solberg	Samhandlingskoordinator	SUS/Stavanger kommune
Irene Henriksen Aune	Prosjektleder	Arendal kommune
Gro Karstensen	Prosjektleder	Sandefjord kommune
Sonja Brugman	Prosjektleder	Ahus
Jeanette Maarud	Samhandlingskoordinator	Ahus/Skedsmo kommune
Linda Solheim	Prosjektleder	Skedsmo kommune
Kirsti Pedersen	Prosjektleder	Oslo kommune
Camilla Holm	Samhandlingskoordinator	Oslo kommune
Kirsti Loe	Prosjektleder	Sunnaas Sykehus
Anne Geard	Samhandlingskoordinator	Sunnaas Sykehus
Kjetil Axelsen	Samhandlingskoordinator	Drammen kommune

Juridisk vurdering av krav til samtykke i forhold til den enkelte melding samt utarbeiding av kapittel 4 *Om samtykke* er utført av:

Ellen Christiansen	Jurist	NST
Leif Erik Nohr	Jurist	NST

Retningslinjene er revidert og korrigeret flere ganger i forbindelse med utvikling og pilotering i ELIN-k-prosjektet. Pilotaktørene i ELIN-k har bidratt i dette kvalitetssikringsarbeidet. Retningslinjene er et dynamisk dokument som vil kunne endre seg etter erfaringer med bruk av meldingene. Etter at ELIN-k-prosjektet er avsluttet vil KITH ta ansvar for å sikre at retningslinjene holdes oppdatert.

Vedlegg 2: Om samtykke

Innledning

I dette kapittelet vil det bli gitt kort informasjon om samtykke generelt, samt en redegjørelse for noen av kravene som stilles til samtykke i forbindelse med bruk av meldinger i ELIN-k prosjektet. Mer spesifikke retningslinjer er gitt for hver enkelt melding.

Det å utveksle meldinger vil si å dele pasientopplysninger med andre. Pasientopplysninger er taushetsbelagte og det å utveksle disse krever et grunnlag - en hjemmel - for å gjøre unntak fra taushetsplikten. Det viktigste grunnlaget for utveksling av helseinformasjon er samtykke fra den informasjonen gjelder. I tillegg kan utveksling og annen behandling av informasjon være lovpålagt, eller det kan være anledning til å utveksle informasjon i visse situasjoner. Foreligger det ikke hjemmel for unntak fra taushetsplikten kan pasientopplysninger ikke utveksles.

Innenfor rammene av ELIN-k vil utveksling av meldinger i all hovedsak falle inn under reglene i helsepersonelloven (hpl) §§ 25 og 45 om det å gi opplysninger til annet samarbeidende personell for å kunne gi pasienten/klienten forsvarlig behandling. Hpl § 25 er en av bestemmelsene som gir unntak fra hovedregelen og taushetsplikt:

”§ 25. Opplysninger til samarbeidende personell

Med mindre pasienten motsetter seg det, kan taushetsbelagte opplysninger gis til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å kunne gi forsvarlig helsehjelp.

Taushetsplikt etter § 21 er heller ikke til hinder for at personell som bistår med elektronisk bearbeiding av opplysningene, eller som bistår med service og vedlikehold av utstyr, får tilgang til opplysninger når slik bistand er nødvendig for å oppfylle lovbestemte krav til dokumentasjon.

Personell som nevnt i første og andre ledd har samme taushetsplikt som helsepersonell.”

Bestemmelsene baserer seg på såkalt presumert samtykke der pasienten må ”...motsette() seg...” at opplysninger deles for at opplysninger ikke skal kunne videreformidles.

Samtykke er definert blant annet i personopplysningsloven (persoppl)⁵ § 2 nr 7:

”samtykke: en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den registrerte om at han eller hun godtar behandling av opplysninger om seg selv,”

Hva som er en personopplysninger er definert i personopplysningsloven § 2, 1):

”I denne loven forstås med:

1) personopplysning: opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson, ”

Videre i § 2 definerer loven også det som kalles *sensitive personopplysninger* og blant disse finnes opplysninger om helseforhold.

Personopplysningslove §§ 8 og 9 bestemmer uttrykkelig at samtykke er det primære grunnlag for behandling av personopplysninger, og kravene er særlig strenge når det er snakk om å behandle sensitive personopplysninger.

---

⁵ LOV 2000-04-14 nr 31: Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven).

Krav til samtykke

Samtykkekompetanse

Gyldig samtykke kan bare gis av en person som har samtykkekompetanse. I det ligger at vedkommende skal være gammel nok til å kunne samtykke. Han eller hun skal også være i stand til å forstå at vedkommende samtykker og hva det samtykkes til.

Samtykkekompetansen følger vanligvis myndighetsalderen, men for helsehjelp gjelder en særregel om at man har selvstendig rett til å samtykke på egne vegne fra fylte 16 år. Av større betydning i vår sammenheng er at personer som i utgangspunktet er kompetente til å samtykke, på grunn av høy alder eller annen svekkelse, kan bli vurdert som ikke kompetente på grunn av dette. I slike tilfeller må noen avgi samtykke på deres vegne.

I en del tilfeller kan man legge til grunn et presumert samtykke for personer som ikke har samtykkekompetanse pga. svekkelse. Dette må vurderes ut fra det regelverk som gjelder i hvert enkelt tilfelle. Dersom det er behov for et eksplisitt samtykke, kan nærmeste pårørende samtykke på vegne av disse. Dersom en person er umyndiggjort eller det er oppnevnt hjelpeverge for vedkommende, skal henholdsvis vergen eller hjelpevergen samtykke på vegne av den det gjelder.

Hvordan samtykke?

Det stilles ingen generelle, formelle krav til samtykke. Et samtykke kan være muntlig, skriftlig, presumert og til og med hypotetisk. Dersom det er særlige behov for å dokumentere at samtykke faktisk ble gitt, anbefales det at man innhenter skriftlig samtykke. Der dette vurderes som nødvendig, skal opplysninger om pasientens samtykke eller det at pasienten ikke samtykker, føres i journalen.

Informert samtykke

For at et samtykke skal anses å være informert, må pasienten på en forståelig måte få den informasjon som er nødvendig for selv å kunne vurdere om samtykke skal gis. I forbindelse med innhenting av samtykke til utveksling av informasjon om pasienten, vil sentral informasjon kunne være:

- Formålet med utveksling av informasjonen
- Hvem skal ha opplysningene?
- Hvilke opplysninger skal vedkommende ha?
- Hvordan skal opplysningene/informasjonen behandles hos mottaker?
- Hvem andre kan ev. få opplysningene?

Det er også svært viktig at det informeres om at samtykket kan trekkes tilbake når som helst og hvilke konsekvenser dette i så tilfelle vil få.

Dersom noen samtykker på vegne av en person, skal på tilsvarende måte informasjon gis til vedkommende.

Hvem skal innhente samtykke?

Det er det helsepersonell som skal behandle opplysninger om pasienten som også skal innhente samtykke eller eventuelt påse at pasienten ikke motsetter seg (f.eks.) utveksling av opplysninger. Denne personen skal også vurdere om pasienten er i stand til å avgi samtykke og/eller forstå hva det samtykkes til.

Hvor lenge varer et samtykke?

Et samtykke gjelder i utgangspunktet bare for det som det gis samtykke til. Når den aktuelle situasjonen er over, stopper også gyldigheten av samtykket. I forhold til meldingsutveksling i pleie- og omsorgstjenestene foreligger det et mer eller mindre kontinuerlig behov for utveksling av informasjon. Det vil ikke være nødvendig å innhente eller vurdere samtykke for hver gang informasjon skal utveksles, men det er viktig at det fremgår klart hva slags utveksling det er samtykket til og i hvilke situasjoner. Dersom situasjonen skulle endres, enten ved at det blir snakk om utveksling av informasjon med nye grupper, at tjenestetilbudet endres eller at pasientens situasjon endres, bør helsepersonellet informere pasienten og/eller pårørende på nytt.

Oppsummering om samtykke

For å kunne behandle personopplysninger må man ha et grunnlag – en hjemmel – for behandlingen. Dette gjelder også for meldinger mellom enheter og nivåer i pleie- og omsorgstjenestene. Det generelle grunnlaget er samtykke fra den som opplysningene gjelder. Den/de som ønsker å behandle personopplysninger har ansvar for å innhente samtykke der det er nødvendig. Dette omfatter også en plikt til å vurdere samtykkekompetansen til den det gjelder, samt å gi tilstrekkelig informasjon.

Tre spørsmål er viktig å stille i forbindelse med meldingsutveksling og samtykke:

Når er ikke samtykke nødvendig?

Samtykke er ikke nødvendig når det finnes annet grunnlag for behandling av personopplysninger, typisk at behandlingen er lovbestemt. Eksempler på slike tilfeller er:

- Føring av opplysninger i pasientjournal
- Opplysninger i forbindelse med henvisning
- Opplysninger til enkelte registre (f.eks. IPLOS)

Når kan man forutsette/presumere samtykke?

I mange av de daglige, ordinære situasjonene kan man forutsette at pasienten/klienten vil samtykke til at opplysninger om vedkommende brukes og til en viss grad også utveksles. Som nevnt er i all hovedsak presumert samtykke grunnlag for utveksling av opplysninger mellom helsepersonell og andre som samarbeider om behandling av en pasient.

Videre kan man for eksempel presumere samtykke i forbindelse med at pasienten gir opplysninger i forbindelse med en søknad om tjenester. Man må kunne forutsette at pasienten samtykker til at informasjon utveksles med andre i den utstrekning dette er nødvendig for at søknaden kan behandles.

Når må uttrykkelig – eksplisitt – samtykke innhentes?

Uttrykkelig samtykke må innhentes og avklares i situasjoner der informasjonsbehandlingen ikke er lovbestemt og hvor samtykke ikke kan presumeres. Et uttrykkelig samtykke må ikke nødvendigvis avgis skriftlig, men det må komme klart frem at pasienten/klienten har fått informasjon og har gitt sitt utvetydige samtykke.

Uttrykkelig samtykke kan være nødvendig å innhente i forbindelse med forskningsprosjekter, utprøving av nye meldingstyper, bruk av nye måter å utveksle meldinger på og i tilfeller der det er snakk om å utveksle informasjon med andre enn de som informasjon vanligvis utveksles med.

Generelt sett bør det innhentes uttrykkelig samtykke når formidlingen av pasientopplysninger ligger utenfor det pasienten forventer eller antas å kunne forutse.

Vedlegg 3: Forslag til organisering av meldingsmottak i kommunen

Den enkelte kommune må organisere og tilrettelegge for hensiktsmessige varslingsrutiner, oppfølgingsrutiner og tilgangskontroll i eget EPJ-system. Det er viktig at systemansvarlig i kommunen har et bevisst forhold til hvordan systemet settes opp i forhold til hvem som har tilgang til informasjon, hvem som varsles og hvordan det sikres at mottatte meldinger følges opp. Kommunen må også utarbeide retningslinjer for hvem som er ansvarlige for å følge opp avvikslogger vedrørende sending og mottak og hvordan oppfølgingen skal skje.

Adresse	Håndtering i mottakssystem
Legetjeneste	<p>I institusjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Automatisk varsel til e-meldingsansvarlig • Manuelt varsel til sykepleier • Manuelt varsel til lege i forbindelse med visitt <u>Informasjonen kan leses av</u> <ul style="list-style-type: none"> - lege - sekretær på institusjon og bestillerkontor - sykepleier/vernepleier <p>I hjemmetjenesten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Automatisk varsel til e-meldingsansvarlig • Manuelt varsel til sykepleier <u>Informasjonen kan leses av</u> <ul style="list-style-type: none"> - sekretær i aktuell hjemmetjeneste og bestillerkontor - sykepleier i aktuell hjemmetjeneste
Sykepleietjeneste	<p>I institusjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Automatisk varsel til e-meldingsansvarlig • Manuelt varsel til sykepleier <u>Informasjonen kan leses av</u> <ul style="list-style-type: none"> - lege - sekretær - sykepleier/vernepleier - saksbehandler på bestillerkontor - fysioterapeuter på sykehjem med rehabiliteringsavdeling - hjelpepleier/omsorgsarbeider - assistenter/ufaglærte <p>I hjemmetjenesten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Automatisk varsel til e-meldingsansvarlig • Manuelt varsel til sykepleier <u>Informasjonen kan leses av</u> <ul style="list-style-type: none"> - sekretær - sykepleier - saksbehandler på bestillerkontor - hjelpepleier/omsorgsarbeider - assistenter/ufaglærte
Saksbehandler PLO	<ul style="list-style-type: none"> • Automatisk varsel til e-meldingsansvarlig på bestillerkontor • Manuelt varsel til saksbehandler/koordinator <u>Informasjonen kan leses av</u> <ul style="list-style-type: none"> - sekretær - saksbehandler på bestillerkontor
Fysioterapitjeneste	<ul style="list-style-type: none"> • Automatisk varsel til e-meldingsansvarlig i fysio/ergoterapitjenesten • Manuelt varsel til aktuell fysioterapeut <u>Informasjonen kan leses av</u> <ul style="list-style-type: none"> - avdelingsleder - fysioterapeut
Ergoterapitjeneste	<ul style="list-style-type: none"> • Automatisk varsel til e-meldingsansvarlig i fysio/ergoterapitjenesten • Manuelt varsel til aktuell ergoterapeut <u>Informasjonen kan leses av</u> <ul style="list-style-type: none"> - Avdelingsleder og ergoterapeut